



# Lo que se esconde tras el no de Colombia a la Declaración

Las razones del gobierno colombiano para no adoptar la Declaración de Naciones Unidas sobre los derechos de los Pueblos Indígenas son las de garantizar sus intereses macroeconómicos y geoestratégicos en los territorios indígenas, así como consolidar su política de expropiación territorial conducente a un proceso de exterminio físico y cultural de los pueblos indígenas.

Las razones por las que el gobierno colombiano no adopta la Declaración se deben a tres postulados de la misma: la obligación de celebrar consultas eficaces con las comunidades indígenas antes de utilizar sus tierras o territorios para actividades militares, la obligación de obtener el "consentimiento previo, libre e informado" de las comunidades indígenas antes de aprobar proyectos que afecten sus tierras o territorios y otros recursos, y la afirmación que los pueblos indígenas tienen derecho a "poseer, desarrollar y controlar territorios de la propiedad tradicional y los recursos naturales subyacentes".

En oposición al primer postulado, el gobierno defiende la intervención directa en los territorios indígenas por cuestiones de "seguridad nacional". Rechazamos la política de "Seguridad Democrática" y creemos que la guerra en Colombia solo nos ha conducido a la desprotección de los derechos fundamentales, a involucramos en el conflicto armado interno, que comporta la muerte de nuestras hermanas y hermanos indígenas.

Para la ONIC, el segundo y tercer postulados constituyen la razón estructural de la abstención del gobierno, ya que daría la posibilidad a los pueblos indígenas de ejercer el veto en proyectos de explotación de sus territorios. En este sentido, el gobierno ha dotado de seguridad jurídica la inversión extranjera y multinacional, ha cerrado cualquier posibilidad legal para proteger los territorios indígenas y sus recursos, y ha instaurado una contrarreforma legislativa a la Constitución que le permita violar los derechos territoriales. Frente a esta negación del gobierno colombiano, nos afirmamos como pueblos libres y autónomos, y ratificamos nuestro más profundo rechazo. Hoy más que nunca, los pueblos indígenas de Colombia nos declaramos en la defensa de nuestros derechos, pues nuestra dignidad es innegociable.

Reclamamos del gobierno colombiano una actuación coherente con los mandatos constitucionales, así como con su compromiso con los países hermanos de Latinoamérica, firmando la Declaración. Finalmente solicitamos a la comunidad internacional, al sistema de Naciones Unidas, a las agencias de cooperación y demás entidades solidarias con los pueblos indígenas de Colombia que adelanten sus buenos oficios ante el presidente Uribe para que la Declaración sea firmada este año por el estado colombiano.

**Luis Evelis Andrade.**  
Presidente de la Organización Indígena de Colombia ONIC

# La llei de la selva

Des de fa uns anys els pobles de l'amazonia peruana veuen amenaçades les seves terres ancestrals per l'interès de grans empreses d'extreure'n els recursos naturals que es troben al seu subsòl. En el darrer any, aquesta amenaça s'ha vist agreujada amb la implicació del govern peruà, que ha mostrat interès en privatitzar els recursos naturals del país, i d'aquesta manera, poder treure'n un elevat rendiment econòmic.

A finals del 2007 el govern d'Alan Garcia va redactar tres propostes de llei per aconseguir el control de les terres de la selva, la serra i la costa, i vendre-les a grans companyies. L'estratègia prevista és que les terres que no s'estiguin cultivant aniran a parar a mans de l'estat, i després es vendran en subhastes públiques a tercers (entre aquests, el poderós grup econòmic peruà Romero). El govern també planteja revisar els títols de propietat de les terres de les comunitats, per acotar-los i guanyar encara més espai, sense tenir en compte que el bosc forma part de l'activitat econòmica del present i del futur d'aquestes comunitats.

Arrel d'aquesta situació, a principis del 2008, les comunitats amazòniques van fer un pronunciament en el que rebutgen els projectes de llei, ja que amenaçen els drets adquirits dels pobles amazònics, i a més vulneren els tractats internacionals ratificats per Perú de defensa dels indígenes.

Les comunitats denuncien que la política de Garcia ve determinada pel Tractat de Lliure Comerç signat entre Perú i els Estats Units, i per les pressions dels grups econòmics petrolers, miners i del cultiu de la palma, que veuen en les terres de la selva una oportunitat per obtenir més beneficis. No tenen en compte que el territori està ocupat per una diversitat de pobles originaris, que han fet ús, de manera sostenible, del fràgil ecosistema de l'amazonia.

A finals del 2007 Alan Garcia va definir la seva política amb una recepta per acabar amb el "síndrome del perro del hortelano". Entre d'altres aspectes, reconeixia que hi ha un mercat internacional crei-

xent i que es poden incorporar les àrees ocioses a la producció creant més treball amb drets socials i garantint el respecte al medi ambient. A la pràctica, el que està demostrant Garcia és que els qui guanyaran diners seran els grans grups econòmics, i que la població autòctona, propietària actualment de les terres, està sotmesa a un mercat internacional aliè als seus interessos.

Les comunitats s'estan organitzant per derrocar la nefasta intenció del govern peruà d'expropiar les terres als camperols i vendre els boscos de l'amazonia. A mitjans del mes de març del 2008 van organitzar una vaga general de dos dies a la regió, i ja s'estan preparant d'altres accions per parar els peus a les futures lleis.

Sigui com sigui, es repeteix la tràgica i antiga vertint patida per l'Amazonia: s'emporten la riquesa i deixen la pobresa.

**Lliga dels Drets dels Pobles**



Movilitzacions en defensa de la terra a Yurimaguas, Perú.

# La dona africana, motor del desenvolupament agrícola

El paper de la dona en la majoria de les societats rurals africanes va lligat a la família. La dona construeix la seva identitat personal com a garant del nucli familiar i, també, de la seva seguretat alimentària. I és aquí on se'n descobreix la dona africana agricultora, que conviu amb la dona mare, amb la dona esposa, amb la dona treballadora i política... i que esdevé una peça clau per a la subsistència familiar.

Aquestes dones representen el 80% de la força de treball agrícola i són les responsables del 80% de la producció d'aliments a l'Àfrica Subsahariana. El seu paper com agricultores radica en la producció de subsistència destinada al consum familiar que, per tant, rarament és reconegut o remunerat, i que, a més, es realitza sense els recursos necessaris, sense crèdits ni tecnologies.

Aquesta situació, es reproduceix, també, a la Costa d'Ivori i és agreujada per la finalització del conflicte armat, que ha suposat el retorn de milers de desplaçats, principalment dones i infants que arriben al país d'origen disposats a recomençar la seva vida.

Un dels instruments amb què compten aquestes productores rurals per ser visibilitzades i lluitar pel seus drets i interessos, són les organitzacions de productors i productores agrícoles. Aquestes entitats ajuden els seus membres a aconseguir l'accés a tecnologies i els faciliten formació i crèdits, tot inserint-los en l'economia nacional. Tot i la creació de noves organitzacions agrícoles, continuen existint moltes barreres perquè les agricultores es beneficiïn plenament dels avantatges que ser-ne membres comporta, principalment per les limitacions lligades a les discriminacions associades al gènere i als rols assignats tradicionalment a l'home i la dona rural.



Dona treballant gra a Costa d'Ivori.

Les agricultores ivorienes pateixen, doncs, una triple marginació; per ser del Sud, per ser dones i per ser rurals, que no només és un minivament dels seus drets, sinó que és, també, un factor de fre al desenvolupament econòmic i social.

**Fundació Akwaba**

# Et recomanem

## LLIBRE

**Pueblos indígenas y política en América Latina: El reconocimiento de sus derechos y el impacto de sus demandas a inicios del s.XXI**  
Salvador Martí i Puig, 2007 (Barcelona).

Aquest llibre intenta comprendre la situació dels pobles indígenes a l'Amèrica Latina d'avui a través d'una anàlisi en profunditat dels canvis socials, jurídics i polítics dels pobles indígenes en les darreres dues dècades. L'anàlisi se centra en tres punts: l'emergència d'aquests pobles en la política dels països latinoamericans, el debat arran de la creació i l'exercici de drets específics dels pobles indígenes i la situació dels països on la seva movilització ha sigut especialment rellevant (Bolívia, Equador, Mèxic i Nicaragua). Tot plegat, amb la col·laboració d'anàlisis de gran prestigi de centres d'investigació d'Amèrica Latina, Europa i Estats Units, com ara Xavier Albó, Jan de Vos, Willem Assies o Alison Brysk.

Editat per Fundació CIDOB.



Portada del llibre

## DOCUMENTAL

**Rebeldías y Esperanzas**  
Marcelina Cárdenas y Nicolás Ipano, 2005 (Bolívia).

Presentat dins de la II Mostra de Cinema Indígena a Barcelona de 2007, aquest documental és la història de dues dones indígenes originàries, Marcela del poble Chiquitano (Santa Cruz) i Ana del poble Quituxa (Potosí). Cadascuna d'elles ens mostra, a la seva manera, les dificultats que van tenir per sortir endavant en una societat plena de prejudicis i discriminació a la que dia a dia s'han d'enfrontar. Ana i Marcela amb la seva tenaç lluita ens donen el missatge que la dona indígena originària, malgrat tot, se'n pot ensortir.

Documental produït pel Centro de Formación y Realización Cinematográfica de Bolívia (CEFREC) i per la Coordinadora Audiovisual Indígena Originaria de Bolívia (CAIB).



Fotograma de Rebeldías y Esperanzas.

## WEB

**Servindi. Comunicación intercultural para un mundo más humano y diverso**  
www.servindi.org

Així és com s'autodefineix aquest blog especialitzat en els interessos dels pobles i comunitats indígenes. Servindi, associació sense ànim de lucre, vol contribuir a l'enfortiment del moviment indígena mitjançant un servei informatiu i d'opinió crítica i reflexiva sobre temes indígenes i ecològics. A més del blog, ha editat diferents manuals sobre pobles i organitzacions indígenes.